

Oskar Dixelius
Enheten för
läkemedelstillgänglighet

Datum: 2026-10-05
Dnr: 3.4.1-2026-048387

Skyddsnivå: (K0) Ingen/låg

Yttrande över remissen av Strålsäkerhetsmyndighetens redovisning av regeringsuppdrag avseende metoder för utdelning av jodtabletter till allmänheten (KN2026/00750)

Sammanfattning

Läkemedelsverket tillstyrker Strålsäkerhetsmyndighetens förslag att ändra nuvarande metod för utdelning av jodtabletter i planeringszon från extrautdelning till förhandsutdelning. Myndigheten tillstyrker även förslaget att fortsätta med gällande metod i beredskapszonerna, det vill säga att förhandsutdela jodtabletter och planera för kompletteringsutdelning.

Läkemedelsverket bekräftar att det under en pågående kärnkraftsolycka skulle vara möjligt att dela ut jodtabletter på andra platser än fysiska apotek under vissa förutsättningar.

Läkemedelsverket vill framhålla att det behövs kriterier för vilka som får beställa jodtabletter avseende förhandsutdelning i planeringszonerna samt att kontroller hos upphandlat apoteksbolag är nödvändiga för att säkerställa att jodtabletterna hamnar hos avsedd målgrupp. Vidare beskrivs ett exempel där beställning av jodtabletter till planeringszon kan göras av enskilda hushåll eller vissa verksamheter via en e-handelsplats i redovisningen. Myndigheten anser att det inte framkommer om det har utretts om detta beställningsförfarande kan implementeras i nuvarande e-handelssystem hos apoteksaktörerna eller om nya systemlösningar krävs.

Utöver detta vill Läkemedelsverket påpeka att införandet av förhandsutdelning i planeringszonerna kommer påverka myndigheten i viss mån då detta kan generera frågor från allmänheten om läkemedlet.

Specifika kommentarer

7.2 Utdelning av jodtabletter i samband med en kärnkraftsolycka

I detta avsnitt anges att vissa av svårigheterna med utdelning av jodtabletter i samband med en olycka skulle bli mer hanterbara om utdelningen inte behöver ske från ett fysiskt apotek, utan kan ske på platser som länsstyrelsen valt i sin planering, till exempel en brandstation eller en vårdcentral, och att arbetsgruppen har med Läkemedelsverket diskuterat frågan om detta skulle vara i enlighet med gällande reglering för handel med läkemedel.

Läkemedelsverket kan bekräfta att det skulle vara möjligt att genomföra utdelningen på andra platser än fysiska apotek, under förutsättning att omständigheterna kring en sådan utdelning är noggrant specificerade. Läkemedelsverket finns också tillgängliga för fortsatt dialog kring förutsättningar för och möjliggörandet av utdelning av jodtabletter, om så önskas.

8.3 Jodtabletter i planeringszonen och 9.2.1 Uppskattad kostnad för föreslagen förhandsutdelning i planeringszonerna

I avsnitt 8.3 beskrivs ett system med förhandsutdelning där utgångspunkten ska vara att hushåll ska ha möjlighet att från ett upphandlat apoteksbolag beställa jodtabletter hem och till fritidshus, samt att barnomsorg och skolor ska kunna beställa jodtabletter för vidareutdelning till de barn och unga som vistas i verksamheterna. Läkemedelsverket har inga synpunkter på förslaget som sådant, men finner att det behöver finnas kriterier för vilka som ska ha rätt att beställa dessa jodtabletter och apoteken behöver kontrollera så att beställningen görs för användning på en plats inom planeringszonen. När det kommer till beställningar med leveransadress inom planeringszonen bör detta inte vara något problem, men för beställningar avsedda för fritidshus kan det behövas att apoteksaktören inför ett extra kontrollsteg, för det fall att fritidshusinnehavaren inte är folkbokförd/boende inom planeringszonen utan på annan plats.

Beställningar från hushållen behöver kunna skickas och tas emot på ett systematiskt och säkert sätt. Det står i avsnitt 8.3 att detta skulle kunna ske via till exempel en e-handelsplats, eller för den som saknar möjligheter till detta genom någon annan typ av beställningsförfarande. Det framgår inte om det utretts om apoteksaktörernas befintliga e-handelslösningar skulle kunna hantera detta eller om anpassningar eller nya systemlösningar kan behöva tas fram. I avsnitt 9.2.1 finns en kostnadspost för administrativa kostnader (ca 0,5 miljoner kronor per år) som avser både länsstyrelser och apoteksföretag. Det är oklart om denna post även inkluderar system för beställning via e-handel och/eller på annat sätt för de som behöver det.

Konsekvensutredning

Läkemedelsverket vill poängtera att införandet av förhandsutdelning av jod i planeringszonslänen kan komma att påverka Läkemedelsverkets verksamhet i viss utsträckning. Informationskampanjer ökar kunskapen hos befolkningen i planeringszon om beredskapen kring en kärnkraftsolycka men kan också generera fler frågor från allmänheten om läkemedlet och där allmänheten då kan komma att vända sig till Läkemedelsverket genom exempelvis Läkemedelsupplysningen. Läkemedelsverket samverkar gärna med Länsstyrelserna och Strålsäkerhetsmyndigheten gällande informations- och kommunikationsinsatser.

I händelse av en kärnkraftsolycka i Sverige eller utomlands skulle ytterligare frågor och samtal om intag av jod komma in till Läkemedelsverket genom både Läkemedelsupplysningen och Giftinformationscentralen. Myndigheten har i perioder märkt en ökning av frågor kopplat till intag av jodtabletter med anledning av situationen som har varit vid det ukrainska kärnkraftverket i Zaporizjzjas, under nuvarande krig. Även här kan samverkan kring gemensamma budskap och informationsinsatser utvecklas, samt för att tydliggöra olika aktörers ansvar och roller.

Detta yttrande har beslutats av chefsjuristen Joakim Brandberg efter föredragning av utredaren Oskar Dixelius. I den slutliga handläggningen har även tf enhetschefen Eva Pettersson, verksjuristen Frida Nylén, läkemedelsinspektör Malin Eklöf och beredskapsstrategen Lina Nymoen deltagit.

På Läkemedelsverkets vägnar

Joakim Brandberg

Oskar Dixelius

Detta beslut har hanterats digitalt och är därför inte undertecknat

Kopia till: registrator, Joakim Brandberg, Oskar Dixelius, Eva Pettersson, Frida Nylén, Malin Eklöf, Lina Nymoen, Cindy Sturesson